

Nattskärra

Nattskärnan hör i ett historiskt perspektiv hemma i utmarkernas glesa, betade skogar, på ljunghedar och brandfält, tallmoar och i anslutning till torra naturbetesmarker i gränsen mot skogen. Numera påträffas arten i första hand i glesa tallskogar på hållmarker, sandfält och kring högmossar. Uppträder ofta i anslutning till hyggen. Efter att ha minskat betydligt under första halvan av 1900-talet har den åter ökat. Flyttfågel.

Ekologiska krav

Nattskärnan kräver öppen skog och finns framför allt i äldre, enskiktade eller glesa bestånd. Huvuddelen av beståndet finns i områden med gles tallskog på hållmarker och sandfält. Nattskärnan förekommer också i lövskog i sydligaste Sverige – på Öland och Gotland ofta intill alvarmark. De flesta reviren påträffas i anslutning till öppen mark som ljunghedar, hyggen, unga planteringar med kvarlämnade fröträd eller hänsynsträd, ljunghedar och brandfält.

Hemområdet för häckande nattskärnor är enligt brittiska studier 50–200 hektar, men det förekommer att nattskärnor flyger över 5 km för att födosöka i särskilt insektsrika miljöer. Förekomst av vindskyddade insektsrika miljöer som naturbetesmarker, inägor, hyggen, alléer och hagmarker med ek och andra ädla lövträd är gynnsamt.

Äggen läggs direkt på marken på bara fläckar, eller partier med mycket låg vegetation

Utbredning och regionala skillnader

Nattskärnan förekommer sparsamt och ojämnt spridd i Götaland och södra och mellersta Svealand upp till södra Värmland, södra Dalarna och södra Gästrikland. Längre norrut uppträder den i allmänhet endast tillfälligt.

Indikator på skyddsvärd skog

Saknar signalvärde för skyddsvärda skogsmiljöer.

Faktorer som missgynnar eller hotar arten

Arten missgynnas framför allt av täta produktionsskogar med främst gran, liksom upphört skogsbete.

Behov av hänsyn – allmänt

I normalfallet är god miljöhänsyn tillräckligt.

I områden med höga tätheter av nattskärna kan det vara värdefullt att planera val av trädslag, utformning av hyggen, avverkning och röjning så att området upprätthåller

en varierad och mosaikartad struktur.

Miljöhänsyn vid skogsbruksåtgärder

- Avstå från skogliga åtgärder inom revir av nattskärra under perioden 10 maj–31 augusti.
- Spara hänsynsträd (minst 10 per hektar) vid avverkning av skogsmark som ingår i revir av nattskärra, främst tall men också björk eller andra lövträd.
- Planera avverkningar så att hyggena får en varierad form, med inbuktningar och långa brynzoner. Lämna fröträdsställningar och hänsynsträd.
- Plantera tall på tidigare talldominerad mark.
- Plantera i glesare förband mot hållmarker, mossar och andra impediment.

Tips på ytterligare åtgärder som gynnar arten

- Skapa gläntor i tätare skogsbestånd och skapa markblottor där nattskärror kan lägga sitt bo.
- Røj bort inväxande gran i glesa tallbestånd.
- Föryngring med frötall är en fördel liksom föryngring under skärmställning. Ställ frötall på svaga, bergbundna marker. Lämna hänsynsträd när fröträden avverkas.
- Hyggesfritt skogsbruk är troligen gynnsamt för nattskärran, särskilt i talldominerad skog och i anslutning till andra lämpliga miljöer som hållmarker eller högmossar.
- Lämna en del vindfallna tallar på hyggen. Nattskärran gillar att uppehålla sig vid gamla lågor.
- Naturvårdsbränning liksom hyggesbränning är gynnsamt.

Områdesskydd och frivilliga avsättningar

Häckande nattskärra är i normalfallet inte i behov av områdesskydd eller frivilliga avsättningar.

Skogsvårdslagstiftningen

- Avverkning eller skogsvårdsåtgärder får inte ske på skogliga impediment >0,1 hektar (SVL 13a§).
- Behåll inslag av tall t.ex. när gran planteras på skogsmark som tidigare var talldominerad (SKSFS 7:7).
- Undvik skogsbruksåtgärder som kan skada hänsynskrävande miljöer, som t.ex. örtrika områden längs bäckar eller andra vattendrag, kärr och småvatten, områden vid källor eller källpåverkad mark, strand- och sumpskogar med naturskogskaraktär, äldre skog på uddar och öar, raviner, klyftor och blockmarker samt berg- och rasbranter, äldre hållmarksskog, äldre sandtallskogar, naturskogsrester, yngre brandfält, brynmiljöer, äldre skogsbeten samt igenvuxna hagmarker eller lövängar (SKSFS 7:17).
- Anpassa hyggena efter terrängen (SKSFS 7:10).

Lästips

Artfakta för nattskärra. ArtDatabankens webbplats,
<http://artfakta.artdatabanken.se/taxon/102118>

Populationsstorlek: 7300 par

Populationsutveckling:

1980–2012: ökning 100 %

2001–2012: ökning 50 %

Rödlistestatus 2015: Livskraftig (LC)

Fågeldirektivets Bilaga 1: Ja